

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond:
o dată 14 fil., a doua oră
12 fil., a treia oră 10 fil.

Tot ce privește focea,
să se adreseze la Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea Unirii.

în
Blaș.

Anul X.

Blaș 17 Novembre 1900.

Numărul 46.

În pragul veacului.

(e) S'au plinit două luni de la serbarea iubilară a sfintei „Uniri”. Icolă s'au mai celebrat serbări și se vor mai celebra; dar actul principal al iubileului, serbarea de la Blaș și conciliul provincial, au trecut deja de două luni. Sintem în pragul veacului al treilea de la S. Unire; sintem la pragul veacului al 20-lea al creștinismului.

Cum ne găsim în acest moment? Cum stăm în culmea acestei clipite istorice? Sintem ore și la culmea misiunii noastre? La culmea datoriei noastre?

Etă întrebări ce ni-se impun, și trebuie să i-se impună fie cărui suflet inteligent.

Înainte de serbări și în tot decursul lor ne-am îndreptat gândurile cu deosebire la trecut. Acum trebuie să ne gândim la viitor. Ochiul sufletului nostru au privit până acum la faptele înaintașilor noștri; acum trebuie să ne îndreptăm privirile la faptele noastre, dacă avem fapte. Adevărat că trecutul ne deslușește prezentul, dar pe prezent să întemeieze viitorul.

Înaintașii noștri, deși au trăit între împrejurări mai grele, au dispus de mijloce mai slabe, și au avut să lupte cu toate greutățile speciale ale începutului, totuși au făcut fapte mărețe.

Ce făptuim înse noi? Ce vom făptui, ca să ne facem vrednici urmași ai lor, ca și urmașii noștri să găsească ceva de amintit, ceva de laudat la noi?

Etă o întrebare în fața căreia rămânem perplecși!

Nu știu cum, dar situația în care ne găsim, felul cum ne prezentăm, cum lucrăm și procedăm, nu pare mulțumitor. Energia antecesorilor, ale căror laude ne sînt neconținut pe buze, ne lipsesc. Stăruința, zelul, perseveranța lor, nu o cunoștem de cât din istorie. O scim espune în discursuri, o scim lauda, dar nu o scim imita. Și asta răspunde!

Și întru adevăr nu avem nici un drept să odihnim pe laurii trecutului, căci aceia nu sînt laurii noștri. De la noi se va cere seamă de faptele noastre, ér nu de ale groșilor bărbați din trecut ai bisericii noastre. Și va cere seamă despre faptele noastre istoria, care nu confundă persoanele și timpurile, și va cere seamă preadrechtul Judecător, care toate le scie.

Cu ce vom sta înainte? Atâtea probleme mari se impun încă bisericii noastre pentru a-și asigura existența; atâtea probleme pentru a-și împlini chemarea generală, ca biserică vie în mijlocul unor timpuri primejdioase; atâtea probleme pentru a-și împlini misiunea specială în mijlocul neamului românesc, aici în pragul Orientului, desfăcut spre dauna cauzei creștinismului, de cătră centrul cel viu și de viață dătător al

bisericii lui Christos! Și cum stăm în fața atâtor și unor așa de mari probleme?

Întrebe-se fie care și răspundă în conștiința sa?

Au nu i-se pare că tângim, în loc să trăim? Că dormităm în loc să veghem; că tândălim în loc să lucrăm?

Nespus de larg e câmpul agendelor, și lucrătorii sînt — *rari nantes in gurgite vaste*.

Interese de viață reclamă de la noi abnegațiune, muncă îndoită, energie și însuflețire, și pare că nici nu aușim reclamațiunile timpului. Ca să relevăm un singur punct din șirul cel lung, ne întrebăm cum stăm noi, cu *Unirea*, cu acest unic organ de publicitate al bisericii noastre?

De un deceniu întreg ea represintă glasul opiniunii publice a bisericii noastre.

De un deceniu ea a veghiat neconținut ca o sentinelă, vecinic trează, admoniind, deșteptând, alarmând, când a fost de lipsă, apărând când lipsă era de apărare, și combătând neincetat pentru drepturile sfinte ale bisericii și ale poporului.

Conștii de importanța presei în timpurile noastre, și de necesitatea unei prese creștine și cinstite, am făcut tot posibilul după puterile noastre ca să răspundem tuturor așteptărilor legitime. Ei bine; dar cum am fost, cum *sintem* sprijiniți de marele public, de credincioșii, de chiar preoții bisericii noastre?

Feuilleton.

Studente universitare.

— Palavre —

de

C.

„Überhaupt“ nu pricep, ce caută muierile la universitate.

Este setea de știință, care le dă impulsul, sau lupta existenței, sau ambiția rău pricepută a emancipării?

Ori care ar fi motivul, prezența femeilor la universitate e o aberațiune, o caricatură *secesionistă*.

Să mă esplic.

Cum nu mă pricep la dueluri, trebuie să precizez lucru, din capul locului, nu cum va vr'o colegă mai extravagantă să-mi trimită secundanții. Ce-ași face eu în cazul acela? Ași spune secundanților: „d-lor eu sînt teolog

și ca atare nu duelez *din principiu*”. Dar vorba e, că la dueluri nu se pune pond pe „principiu”. Ar trebui să aleg între alternativa: duelezi sau ba? Se înțelege, ași răspunde hotărît: ba. Și urmarea ar fi, că colegă-mea m-ar trage nișce pălmi în mijlocul străzii „Andrăssi”, pe urmă m'ar declara de „discualificat” prin jurnale.

Și o dată discualificat, s'a isprăvit eu viitorul pe lumea asta, ba pôte și pe cealaltă. Întăiu și mai întăiu, când m'ași întilni pe uliță cu un pretin și-ar întorce privirea în altă parte. Ași merge să-i întind mîna; m'ar respinge bruse: „nu se pôte frate, ești discualificat.” Mi-ași isprăvi studiile, ași merge să ocup vr'un post, și vęd inaiute, cum vor da din umeri toți directorii: „regret, prietene, ești discualificat.” Pe urmă, dacă ași vrea să mă însor, frumoșele vor face ochi mici, mă vor măsura din creștet până în tălpi și mă vor întreba în batjocură: „e drept, că d-ta ești discualificat?” Mi-ași lua refugiū la literatură; ași scrie și érași ași scrie. Par'că vęd de acm, ce frumos ași scrie atunci *că-trănit* și disgustat de lume. Ce folos, domnule! Redactorii, cari până eri-alaltăeri mă aflău „talentat” și „simpatie”, nu vor lua asupra lor odiu, să publice lucrările unui discuali-

ficat. Voi intra atunci într'un claustru. Mă voi pocăi totă viața și voi trece în cealaltă lume cu sufletul curat.

Din pörta raiului voiü fi dat înderët, cu vorbele: „N'am ce-ți face, fiule, în raiü nu poți intra, dacă ești discualificat”.

Să precizez dară, ca să nu mă încure în dueluri.

Declar din capul locului, că nu sînt dușman al emancipării femeilor — *in principiu*. Subliniez cuvintul, de ore ce este una a primi ceva „în principiu”, și alta a-l primi de fapt. În principiu avem d. e. trecut național-istoric, „viitor de aur”, ideal național. Da, în principiu... m'ar plăcea să le vęd inse negru pe alb. În principiu Europa e țera culturii și a liberalismului; și bietul Krüger în mijlocul acestei lumi culte, nu află nici un cap încoronat, care să îndrăsnescă a pune stavilă, celei mai mari ticăloșii a veacului. Și veacul rămâne veacul luminii, în vreme ce bravii buri mor cu blăstēm pe buze, și cu caldă dragoste de țera, în inimă.

Dacă nu ne-ar fi rușine de rușinea ce o constituiesc zecile de mii de rezistențe, le-am arăta poziție de poziție; am arăta cât de mulți sînt chiar și preoți, cari nu cetesc făca noastră; am arăta cât de minimal de puțini sînt laicii cari o cetesc, și cât de disproportionat de mulți sînt cetitorii, cari nu o plătesc, deși o primesc.

S'a cerut de mai multe ori de la noi, pe cale privată și prin concluse din adunări însuflețite, să facem ca *Unirea* să apară mai des. Cum n'am face noi acest lucru? Cu câtă dragoste nu am munci noi, ca să iese *Unirea* de 3 ori pe săptămână, ori chiar în fie care zi. Că d'or o provincie mitropolitană, care are patru arhiepiscopii, aproape 30 canonici, peste 100 protopopi și aproape 1500 preoți, ar trebui să aibă măcar un jurnal. Da!

Numai cât sîntem noi de vină, dacă $\frac{1}{3}$ dintre preoți nu cetesc făca bisericii lor? Sîntem noi de vină, dacă nici $\frac{1}{3}$ dintre cei ce o cetesc nu își plătesc abonamentul?

Nu, întru adevăr, ori sîntem prea săraci, ori sîntem prea nepăsători de comorile spiritului, de bunurile noastre morale, de interesele noastre înalte.

Cerceteze unul fie care și judece ore cum sîntem? Noi inse relevăm faptele cari ne prezintă într'o lumină așa de tristă la începutul veacului al III-lea de la *Unire* și al XX. de la *Mântuire*.

Credem că e necesar ca fie care să se gîndescă la aceste miserii, și se lucre, să contribuie la lucrarea de lipsă pentru delăturarea lor.

Și miseria relevată de noi este numai una din cele multe. Cu toții trebuie deci să recunoștem, că nu e demn de noi, nu e demn de biserica noastră, ca ast fel să trecem pragul veacului ce vine.

În principiu, repet, nu sînt dușman al emancipării feministe.

Dar totuși... a s'era eram la biblioteca universității. Și cum imi plimbam privirea asupra cetitorilor, observ și o cetitoare. Erau peste o sută de universitari și o singură universitară.

Și nu știu cum, așa m'a venit o milă și un disgust.

Ce caută fata asta aici?

Mă gîndiam, dacă sala bibliotecii ar fi plină de fete și a-și avea și eu dreptul să fiu acolo, eu nu m'aș duce. Nu m'aș duce, căci m'aș gena.

Și universitara aceea de la masă, nu se genază între o sută de tineri!

Aripile de flutur încep așî perde pravul lor de aur...

*

Mai zilele trecute savantul profesor de grecă explica un viț de alui Aristofane. Dta, dragă cetitorule, de sigur ști, că vițurile lui Aristofane sînt cam... cum să spun... nu pentru damicele. Și explica profesorul și făcea haz, de odată își ridică privirea și esclamă „sperez că nu sînt și dșore de față.“

Și erau două!

A urmat un rîs năbușit și bietul profesor a rămas confus și genat.

Dar în urma urmei nu profesorul, ci Aristofane era de vină. Dar adecă nici Aristofane.

Serbări iubilare. — Zilele de 7 și 8 Novembre a. c. au fost zile de sărbătoare pentru parohiile din Bicz, căci în acelea două zile s'au petrecut acolo însemnate lucruri. și anume:

În 7 Nov. s'a ținut în Bicz Sinodul protopopesc de toamnă și adunarea reuniunii învățătorilor din acest tract.

Pe la orele 8 dimineță preoții tractuali concentrați fiind deja lângă altarul Domnului, s'a început serviciul divin pontificând M. O. D. Protopopul tractual.

Cântările liturgice le-a executat corul învățătorilor frumos și potrivit spre marea îndestulare a numeroșilor poporeni veniți anume la biserică. După frumoasa cuvîntare ținută la finea liturgiei de zelosul protopop, preoții au mers la casa parochială, er învățătorii la școlă, pertractându-și fie care în cea mai bună ordine punctele din program.

Er în 8 Nov. s'a ținut în Valea-Jidului festivități iubilare a aniversării de 200 ani a s. Uniri cu Roma. La 8 ore s'a început serviciul divin ascultat de numerosul popor adunat nu numai din cele 4 comune ale Biczului și jur, dar chiar și din Moldova. În numărul viitor vom publica un raport mai amănunțit.

Spre un nou ideal. — Cetim în nrul ultim din „Apostolul“ următoarea scire, pe care ne grăbim a o reproduce:

Vinerea trecută, D. Paulescu, doctor în medicină și în științele naturale din Paris, și-a inaugurat cursul de fiziologie la facultatea de medicină din Capitală. Înaintea unui numeros auditoriu, compus din studenți și intelectuali. Dsa. după ce a expus, într'o splendidă cuvîntare, deosebirile fundamentale între chimie și fiziologie, arătând cum cea dintăi se mulțumesc cu cauzele imediate, pe când cea dea doua caută cauzele finale ale fenomenelor, a terminat declarând că vecinic cauza cauzelor va rămâne necunoscută și că cu cât cineva va aprofunda mai mult tainele științei, cu atât existența unei forțe impe-

riose și conșiente, a lui Dumnezeu, răsare mai evidentă în mintea omenescă.

D. Paulescu e unul din cei mai străluciți elevi ai universității din Paris, unde a studiat timp de doi-spre-zece ani. Cu atât mai mult deci afirmațiunile d-sale merita să fie relevate de ziarul nostru.

Revistă politică.

Afaceri interne. În sfîrșit proiectul de lege despre înarticularia căsătoriei moștenitorului de tron, a fost primit în dietă. Szilágyi, a combătut pe toți oratorii opoziției. Se și svonesce, că pentru atitudinea avută cu acest prilej, nu peste mult va fi numit ministru de interne. Cu ocazia debaterilor un conflict s'a iscat între Kossuthiștii Ugron și Polónyi. Cel dintăi a vorbit pentru, er al doilea contra.

O fôie din Viena, pretinde a fi bine informată, când anunță că arhiducele Fraz-Ferdinand va abdice de tron în favorul frate-s'o arhiducele Otto și acesta apoi în favorul fiului său mai mare.

România. În 12 Nov. n. s'a început la Bucuresci pertractarea procesului asasinilor bulgari. O viuă interesare se arată din partea publicului. O mulțime de ziare străine sînt reprezentate. Bulgaria a trimis două persoane de poziție înaltă din corpul judiciar, a fară de aceea mai multe notabilități bulgare au venit la Bucuresci. A făcut o nespūsă senzație decorarea judeului de instrucție T. Florescu cu „Steuă României“. Acastă meritată răsplată a fost aprobată de toți.

Rescôla printre țeranii din cauza imposibilității pe țuca încă nici acuma nu s'a potolit. Zilnic se vestesc turburări din mai multe județe. Pretutindenea a trebuit să intrevină miliția. În unele locuri au fost și ciocniri săngerose.

Ce știe el s'era înaintea, că peste atâtea sute de ani, două studente universitare se vor scandalisa de vițurile lui? El credea, că serie pe sama universitarilor...

*

Nu vreau, ca femeia, să fie sclavă. Nici nu vreau, că dacă e săracă, să se bucure de o va lua nu știu cine — nu!

E destul de larg cercul ei de activitate, își pôte căștiga subsistență cinstită, pe multe căi.

De ce să vie dar la universitate?

De ce?

Avem studente la facultatea filosofică și la medicină.

Despre mediciniste nici nu vorbesc. Dacă dșorele nu se genază de lucrurile, ce le ved acolo, eu mă genez să le scriu.

Să vorbim deci despre filosofiterițe? Ce voesc mnealor cu universitatea? Să fie profesore? Ei bine, unde? La școle superioare de fete?

Poftescă și profesorească. N'am nimic în contra. De cât pentru tréba asta, nu e de lipsă să sue treptele de marmoră ale universității. Sînt d'or alte institute de calificare.

Dar nu; mnealor nu voesc să fie profesore la școle de fete ci la gimnazi de fete.

Aici sînt deja două. Vor urma și altele. Se va crece o generație feminină cu Salustiu și cu Horați, cu logaritmi și cu trigonometri sferice.

Vor năvăli cu droia la universități — nu trec zece ani și numărul ascultătorilor va egala pe cel al ascultătorilor, ori îl va întrece.

Și se va întorce mașina lumii...

Gingașele urmașe ale Evei, vor umbla sgomotose pe uliți cu bastoane și cu „boxere“. S'era vor merge la bere, apoi la câte un capuținer.

Și de se vor întilni cu vre un biet filosofter, îl vor măsura din crescet până în tălpi cu un zimbet de superioritate.

Și filosofterul va avea la rîndul lui același zimbet amar — desprețuitor.

Candidul foc al vergurelor Vestale, candela pilpăitoare a iubirii, se va stinge...

Aripile de flutur și-au pierdut pravul lor de aur...

Velul de poesie, ce învălnea ca o taină dulce ființa femeii va fi sfîrticat, și femeia va apăre ca o simplă ființă, care pôte să nu-ți fie indiferentă, dar de iubit nu o vei iubi-o!

Pusti și gôle vor fi inimile; cea din urmă scinteie de iubire s'a stins; vatra conjugala e părăsită, leagănele sînt aruncate în foc.

Și cel din urmă poet liric — după ce va fi esauriat tot restul erotic din lume — va muri de fôme...

*

Spania. Tendințele Carliștilor nu sînt împreunate chiar cu succes. Guvernul s'a îngrijit, ca acțiunile lor revoluționare să fie nimicite. Și acum înșiși Carliștii se plîng de lipsa solidarității. Anume Don Carlos într'o epistolă, ce a adresat-o generalului carlist Moore, i-si exprimă nemulțămirea asupra faptului, că mulți dintre aderenții săi, au desconsiderat cu totul îndrumările, ce el le-a dat cu respect la atitudinea, ce trebuia observată față de guvernul spaniol. Dar cu toate că în parte să vede părăsit de ai săi, el totuși nu va abziice de pretenșiunile sale la tronul Spaniei. Perirea Spaniei nu o dorește. De aceea nici nu sfătuesce o revoluțiune formală pentru că ușor s'ar pute întâmpla să se amestece puterile europene, prin ce ar perde și el și Spania.

Nu va fi fără interes, ca acum, când puterea Carliștilor pe cum s'ar păre, înclină spre apunere, să-i facem pe scurt istoricul.

Primul Carlist a fost Don Carlos, care a decedat în Triest în 1855. El a fost auctorul războiului civil spaniol de pe la anul 1830. Partidul și l-a format din nobilime și preoțime. Fiul acestuia de asemenea Don Carlos, așiderea a înscenat o revoluțiune în 1872, care a durat 4 ani, dar fără rezultat. Carliștii (Bourbonii) de altmintea trăesc învrăjbiți unii cu alții, dar totuși atunci, când ceva periclu amenință Spania, ori semnele neîndestulirii se arată în țară, se împacă și cu acțiune comună încep a resvrăti poporul, prin adicții lor ce petrec în patrie, fiind ei esilați și de presinte în Veneția. Dar resvrătirile lor, nu conduc la rezultat, pentru că le lipsesc banii și prudința de lipsă. Ast fel de resvrătiri au înscenat ei cu ocaziunea nefericitului război american-spaniol, și în decursul verii trecute, când locuitorii erau neîndestuliți din cauza dărilor. O resvrătire mai amenințătoare înscenară pe la jumătatea lui Octobrie și a nume în Catalonia,

Dta, drăgălașă cetitoare, ved că te cam încrunți.

Să nu te superi. crede-mă. sînt tare înduioșat, când mă gândesc la mórtea celui din urmă poet liric.

Ce va fi din cel din urmă critic? Ce va mai ródre?

Îmi vei spune, că tot ce scriu eú aici e esagerare.

Și vei voi să mă capacitezi, că studentele matala au venit la universitate din sete de știință.

Se póte...

De cât că gurile rele spun, că dintre filosofiterile din anul trecut una și-a întrerupt studiile.

Cum? Pentru ce?

Pentru că s'a măritat.

S'a măritat. drăgălașă cetitoare, a lăsat universitatea. a lăsat savanții și „setea de știință“, le-a lăsat toate. — mint szent Pál az oláhokat . . . in legea áluiua.

Budapesta, Novemvrie.

unde poporațiunea o ținea în continuă agitație. Scopul înse nici atunci nu și l'au ajuns, căci guvernul pe unele dintre persoanele suspecte le-a prins, ér pe altele le-a pus sub pază. Abia a mai rămas o trupă de 800—1000 de Carliști în Catalonia, carea până acum nu s'a supus armatei regesci. Dar nici aceștia nu vor pute face nimica, pentru că, guvernul a întărit garnisónele de acolo cu vre o 10,000 ostași și armata din întregă țera e gata de mobilizare.

Anglia. Ciocniri mai mici între Anglezii și Buri se întâmplă mai în fie care zi. Îvingători de regulă ies cei dintâi, dar cu toate acestea, Buri nu voiesc să se dea învinși. Ei sînt hotărîți de a continua lupta pentru independență chiar și în cazul când puținii generali, ce-i mai au ar cădea în prinsóre.

Anglezii de altă parte, pe cum se póte deduce din un discurs, ce l'a ținut lordul Salisbury, se simțesc tare mulțumiți cu reușita războiului. Se întélege, că ei judecă numai învingerea fizică, lăsând la o parte aspra critică, căreia sînt supuși și perderile însemnate, ce au trebuit să le îndure în decursul războiului. Acestea, pe cum relese din foile oficióse ale Anglezilor sînt enorme, perđend ei cu totul 46,026 oficeri, sub-oficeri și soldați simpli. Și a nume peste 3000 persoane au cădút în luptă, peste 1000. au murit în urma ranelor primite, peste 6000 au perit în morburii, ér restul a cădút în prinsóre ori au fost espedați acasă ca invalizi.

Consulul Burilor, Leyds, din parte-și s'a pus în tractative cu guvernele Franței, Holandei și Belgiului cu privire la modul în care are să fie primit Krüger. Cu toții sînt de acord, că lui Krüger, să i-se facă onorurile, ce s'au îndătinat a se face domnitorilor, când aceștia călătoresc incognito.

Sînt caracteristice condamnările, ce clubul politic irlandez le face la adresa Anglezilor, în o adresă de aderință, ce a trimis-o lui Krüger. Într'insa Anglezii sînt dechierați de nisce ómeni, cari de simțul umanitar nu voiesc să scie, cari toate le comit fie chiar și în contra principiilor elementare ale dreptului natural numai să-și póta ajunge scopul lor mărșav, aurul. Ei încă laudă atitudinea Burilor.

China. În China guvernul chinez se împotrivesce încă de a implini pretenșiunile europenilor cu privire la pedepsirea acelora, cari urzitori au fost ai rěscólei boxerilor. Guvernul abia se învoiesc, ca unul ori altul dintre matadorii rěscólei să fie esilat. Rěscóla de altmintrelea nu a fost sufocată pretutindenea. Cete de boxerii înarmați mai sînt și acum, dar ele sînt învinse din partea aliaților europeni.

Familia imperială din parte-și a declarat, că nu să va reintórce în Peking până când palatul imperial va fi ocupat de trupele străine. Împératul a dat ordin ca să se pună în rînd palatul din Teng-cin, unde are de cuget să-și străpună reșe-

dința pe cât va timp. Împreună cu împératul va merge și o armată de 16,000 soldați chinezi.

După ultimele sciri ambasadorii puterilor interesate au stabilit punctuațiunile păcii. Conform acestora China va fi obligată să decapiteze pe 11 șefi de a Boxerilor, să demoleze fortărețele de pe malul Pecili, să ridice un monument br Ketteler și un prinț împératesc se mERGă în persoană în Germania și se ducă scrisórea prin care se cer scuse. Pe lângă acesta să plătescă despăgubirile de rěsboi, să se amoveze oficialii dușmănoși străinilor ș. a.

Corespondințe.

„Monstrul“ concubinatelor.

De pe Tárnave 14 Nov. n.

În multe chipuri și cu diferite ocaziuni s'a scris — durere. că nu s'a discutat — prin colónele „Unirii“ nóstre chestiunea concubinatelor, atribuind esistenza acestui monstru acum unei cauze, acum unui efect. Dar despre adevăratele motive și despre armele infalibile întru strivirea lui s'a trecut cu vederea în mod atât de superficial, în cât de loc nu e mirare, dacă astăzi rěsună tot numai lamentările istorice asupra grózei și fiorului ce însuffă acest monstru. Metodul sigur de vînătoare asupra concubinatelor — mi-se pare — intenționat sau neintenționat, e dat cu totul la o parte.

Înainte mea la tot cazul e fórte nos-timă aserțiunea unui sau altui preot, că aprópe tótă cauza și întregul efect al esistenței concubinatelor ar fi: acum legile politico-bisericesci, acum notarășul sau birăul, acum semidoctii imorali. Aserțiunea acesta — după priceperea mea — e nici mai mult nici mai puțin, de cât o completă sindejosire pentru ori și care preot. Am fi ajuns adecă acolo, ca esercitarea potestății spirituale să atârne cu totul de la fiit potestății lumesci, și că fără de incuviințarea lor prealabilă un preot nu póte să misce aprópe nici un paș. Să cuvintez în forma asta în fața unui preot, ar sta să te desprețuésca în vecl. Și cu tot dreptul. Dar atunci pentru ce totuși lamenteză despre pedecile unui sau altui fiu lumesc întru stărpirea cutărui vițiu? — Un paradox acesta cât un uriaș!

De admis este, că preoțimea în esercitiul conscientios și legal al păstoririi sale adese ori devine împedecat de cătră persoane vrășmașe instituțiunilor bisericesci. Dar óre pedecile acestea nu au esistat încă, de la începutul apostoliei creștinesci? Óre pedecile acestea sînt ele de așa natură, în cât să nu se póta delătura? Merită aceste pedeci jăluirii și tânguirii din partea preoților devotați carierei lor? Óre pigmeii vrășmași ai moralității publice sînt ei vrednici de a fi temuți prin organele nóstre de publicitate? — Nu cred, ci afirm în mod resolut, că mai mare pedecă conține procedura unui preot atunci, când acesta primindu-și lecticalul și stola de la un concubin. trece cu vederea viața-i destrăbălată, și numai atunci îl mai admonează, dacă concubinul a cutezat să întârzie cu prestațiunea ferdeli și a banilor. Urmarea firéscă a acestei proceduri apoi nu

póte să fie alta, de cât amăgirea deplină a concubinului, că „dacă popa își capătă ce i-se cuvine, apoi știu că am pace.“ Asta deci merită jăluire, ér nu alte mofturi. De ilustrarea aserțiunii mele înse cel puțin de astă dată mă rog, să fiu dispensat.

După reflecșiunile acestea generale fie-mi permis a analiza în câte-va trăsături chestiunea concubinatelor și a trage din ea concludsiunea logică și nefățărită.

Înainte de tóte concubinatele se nasc saú se produc acolo, unde ele află teren prielnic pentru producerea și permanența lor. Unde terenul potrivit nu există, acolo în urma legilor firesci concubinatele nu pot nici să încolțescă, fie ele sămënate de vre-o mână ori și cât de măiestră.

Motivele principale ale concubinatelor sînt două, și anume: 1. Lipsa totală de respect față de biserică și preot, și 2. Lipsa de spese împreunate cu cununia, saú în cele mai multe casuri: nefericitul propus de a încunjura aceste spese. Vor fi ele și alte motive, dar a le considera mai de aproape nu se plătesce cu atât mai virtos, cu cât chiar o sută să existe, tóte se învîrt în jurul celor două capitale. Întreb acum pe ori și care stimat cetitor neinteresat, că în aceste două motive principale ore figura păstorului sufletese nu se reflectează ea în tótă întregitatea și în colorii cât se póte de marcante? Ba da, chiar și cel preocupat va afla-o. Când poporénul nu respectază instituțiunea și persóna ecleziastică, preotul se ivesce. Când poporénul se hotărăsece a trăi o viață concubină, fără de a reflecta la auctoritatea preotului ca primul reprezentant bisericesc în parohie, éră preotul ni-se arată. Pentru ce? — pentru că zelul și gravitatea păstorului sufletese în persóna cutărui preot lipsesce cu totul saú în parte. Când un poporén miser lipsit de ori și ce mijloc material, în mod sincer e silit să devieze de la propusul său de a se cununa în mod legal, tot preotul e de vină. Și în urmă, când poporénul din nepăsare voiesce a încunjura spesele, o face tot în lipsa cinstei față de legea sa creștină, și aci érăși preotul e de față. Pentru ce? — pentru că miseria nici nu o consideră, de cum s-o ocrotescă, ér negligența și indiferentismul cras nu le sbicuiesce cu mijlocele disponibile și legale.

Asta e regula generală. Ca excepțiune înse póte să obvină cazul, că deși nu lipsesce ore care zel și devotament la un preot, totuși fie în urma obiceiului învechit, fie din cerbicoșia unui poporén, saú din altă cauză, cutare concubin nu se supune legilor ecleziastice. În cazul acesta preotul totuși mai dispune de mijloce. Prea bine trebuie să scim adecă, că o antiste comunală conscie de demnitatea oficiului ei, e vrednică de a fi respectată și din partea preotului, și încă fără de a se jigni interesele bine pricepute. Când cinstea reciprocă dintre preot și antiste comunală există în realitate, nu se póte ivi cazul, ca preotul să nu devină ocrotit în agendele sale, dacă în genere reflectează saú e silit a reflecta la sprijinul acesta. Dacă înse aceea antiste în butul loialității preotului se pune pe picior de vrăsmășie și preotul e desconsiderat în așteptările sale basate — ceea ce în cazul normalității de inteligință a preotului rar póte să obvină — atunci nu resteză alt mijloc, de cât ca concubinul în urma dispusețiunilor

mai înalte bisericesci, să fie eschis de la ori și ce împărțășire saú legătură bisericescă, ér preotul însuși să desprețuiască bagatela prestațiune a unui concubin, și în cazul acesta nu póte să întrevină cas de decepțiune.

În privința acesta fie-mi permis a reproduce un cas concret, care deși nu s'a estius până la estrem, totuși póte servi drept ilustrare. În cutare parohie adecă e numit un preot nou, care ca primă impresiune întîmpină unsprézece concubinate. Înainte de ași ocupa parochia, atrage atențiunea curatorului primar, ca pe concubinii să-i admonieze să se cunune, căci la din contră se va folosi de tóte mijlocele, pe cari i-le întinde legea. Cumcă ce fel de mijloce vor fi fost și acele, nici preotul însuși nu va fi putut da samă momentan. Destul înse, că i-a amenințat cel puțin. Când apoi acel preot și-a ocupat oficiul, trei concubini dintre cei mai cu prindere s'aú cununat în prima duminică, și ast fel i-a mai rămas opt. În duminica venitoare preotul predică despre dobitocia concubinului și despre urmările lui funeste, ceea ce a avut de rezultat, că în decurs de o jumătate de an s'aú cununat alți cinci concubini. Aú mai rămas deci trei, a căror poziție pe lângă tótă cerbicoșia, a fost mai complicată. Acestia s'aú citat înaintea comitetului bisericesc, aú fost dojeniti și amenințati cu pedepse, înse fără de rezultatul dorit. Atunci preotul recurge la ajutorul antistiei comunale, carea în primul moment pe basa lipsei de legi a hesitat a se amesteca, dar după a doua insistință notarul comunal, deși străin de legea noastră, a declarat, că „pentru susținerea moralității și a ordinii publice aflăm noi ori și când paragrafi!“ Și în decurs de un an și jumătate, din aceea parohie, concubinatele în număr de unsprézece, s'aú făcut nevédute. Așa dară nu a fost de lipsă a recurge la mijlocele cele mai extreme, și totuși s'a obținut rezultatul dorit. Firesce, la asta se recere zel și energie bărbătescă, apoi jertfă cel puțin parțială din partea protopopului și a preotului, ér nu tânguire și jăluire. Atunci apoi dispore neputința.

Cumcă „monstru“ se pot numi concubinatele în tóte direcțiunile și urmările lor, fie destul a aminti, că până când acest vițiu destructiv e fôrte lipicios, nu numai în parochia respectivă, ci și pentru parochiile vecine, până atunci indiferentismul față de stîrpirea lui aduce cu sine totala descompunere și ruinare a disciplinei și în genere a moralității în sinul poporului nostru. Atunci apoi cei răspundători nu vor avé odihnă nici în mormînt, căci prea crasă e nepăsarea față de această otravă omoritoare.

Ca remediu infalibil în contra ivirii de concubinate sînt nespuse de bune statutele reuniunilor pentru susținerea moralității la tinerime și adulți. Prin aceste s'ar preveni cu succes sigur chiar și conceperea de concubinate. Acestea încă costă ostenelă și dificultăți, dar ce nu póte să producă paza necontentită a păstorului celui bun?

În fine se descoper și mai în concret indemnul meu de a scrie despre monstrul concubinatelor. Vor fi trecut póte doi ani de când prin colónele „Unirii“ am cetit, că „într'o comună frumoasă romănescă din jurul Blașului numărul concubinatelor acuși întrece pe cel al căsătoriilor legitime.“ Curios fiind a cunoșce acesta comună, deși cam mărit,

am aflat tristul adevér. Și de atunci în cóce ce fel de măsuri s'aú luat în contra anomaliei detestabile? Preotul dorme . . . , concubinii se resfătează. Și ce face colegul său vecin, unde băjbăe și alte rele? — El strigă în contra la toți și tóte . . . , ér concubinii și disordinea merg înainte.

Nu legile politico-bisericesci, nu ómenii pórtă culpa rēului acestuia, ei acela, care în loc de a priveghia peste turma sa se aruncă în brațele lui Morfeu!

În colo sperez, că scriind deschis, nu supér pe nimenea.

Romeo.

Cestiunea stolelor.

Diecesu Gherlei, Novembre 1900.

Ne sînt încă vii în memorie suvenirile dulci și sfinte ale serbărilor jubileului unirei noastre cu Roma și în credință, pe cum eram și după sânge. „Sicut sanguine estote et fide Romani.“

Tóte aú fost un tribut demn de acelea umbre venerande, o dovadă viuă despre pietatea cu care știu fiii onora faptele mari ale strămoșilor.

Tóte aú atins în mod plăcut córdele inimelor noastre și ne-aú electrisat tótă ființa, revocându-ne în memorie trecutul nostru, cu tóte fazele vieții noastre bisericesti și naționale, trăgându-ne tot o dată atențiunea la viitoriu.

Este fapt netăgăduit, că unirea, atât din punct de vedere religios, cât și național, a fost pentru noi lumina culturii prin înființarea de școli, și ast fel a făcut accesibilă învățătura și pentru poporul român cel necăjit și dosedit, care era oprit cu forța de la învățatură și era ținut în cea mai orbă nesciință, pentru a putea fi mai lesne exploatat.

Unirea a rupt legăturile nefaste în cari ne ținea rēutatea veacurilor și noi am început a ne cunoșce originea, neamul și menirea.

Unirea ne-a înzestrat cu bărbați erudiți aprinși de iubirea de neam și biserică.

Chiar preoții, a căror cultură mai înainte se reducea la scrierea și cetirea slabă cu cirile și la cunoștința unor cântări, sînt înlocuiți cu bărbați deplin calificați, amesurat pretensiunilor timpului modern. Aci înse dăm de un rēu, pe care încă nu l'a sanat pe deplin unirea, ci sanarea lui este și acum un pium desiderium.

E vorba de dotațiunea sērăcăciósă a preoției. Pe când se pune tótă silința spre a să creșce și trimită în via Domnului un cler cult și după inima lui Isus — ceea ce numai spre laudă ne póte servi — pe atunci se uită mai de tot, că acești bărbați cea mai mare parte cu familii număróse, aú lipsă de dotațiune mai conformă cu calificațiunea și poziția lor socială, cu cari sērăcia apostolilor nu e de loc compatibilă.

Este ore proporție între 16 ani de pregătire și niște venite, cari afară de Marmăția, Sălagiu și districtul Năsăudului, în cele mai multe locuri vacilează între 100—200 și 300 floreni, de cari s'aú usat nește preoți cari în câte va luni erau gata cu pregătirea teologică, din cari sîntem astrinși a trăi și noi și familia, fără a fi lertat a le modifica, căci dóră sînt inviolabile?

Unde va fi preotul căruia să nu-i scadă zelul și abnegațiunea, de care trebuie să fie însuflețit în împlinirea misiunii sale, când are să se lupte cu miseria și se vede mai slab dotat, de cât cel din urmă oficiant, care își primește la prima leafă lunară, fără a fi espus șicanelor cui va?

Pentru ce nu se spune preotului cu ocaziunea denumirii, cari îi vor fi stolele, sau dacă acesta nu se face, pentru ce nu e împuternicit ca să și le croască însuși?

Știu poporenii, cari vădând că noul preot nu e împuternicit din partea mai marilor la ceva stole fixe, au început a scărta și din ceea ce au dat fostului preot moralist.

Până când tot așa?

Dacă protopopii ar avea îndrumare, ca la introducerea preoților noi să spună poporenilor hotărât, cari sînt stolele pe cari le va primi noul preot pentru îndeplinirea diverselor funcțiuni și nu ar grăi numai cum „ar fi bine și se cuvine se dați“, pe cari vorbe poporul nu dă nimic, căci el numai de silă dă bucurios, atunci de sigur nu am merge îndărăpt ca racul, chiar acum, când am serbat jubileul progresului pe terenul bisericesc și național.

„Venit summa dies et ineluctabile tempus“, care strigă, că dacă cei competenți voesc a fi drepti și nu voesc a să face culpabili de un păcat atât de mare, pe care până acum nu l'au emendat, atunci să ridice și salariile preoților pe cum au ridicat anii pregătirii lor, sau atunci să se reducă și anii de pregătire, ca să corăspundă cu salariul.

Acăsta ce e drept nu ar conveni cu jubileul unirei, dar tot așa de puțin convine a face din bărbați absoluți de școalele medii și academiile, economii de rind și a le designa sărăcia ca frate de cruce.

Ei așa știu, ba acăsta o întăresce și Mântuitorul când zice „că cel ce slujește altariului de acolo trebuie să trăască“ dar onest.

Ba Mântuitorul mai dă și aceea poava apostolilor, că nici traistă — adevăcă mănăcare — să nu-și iee pe cale, căci ca niște servi a lui Dumnezeu trebuie să primăscă de la omeni, când vor avé lipsă. Astăzi inse nu putem face chiar așa, de ore ce poporul așteptă, că cel ce le va fi preot să mērgă cu bună traistă și în loc să pretindă de la ei competența cu care-i dătoresc, poftesc ca preotul să le deie lor, căci numai atunci îl consideră de preot de omenie, alt cum nu.

Știu un cas, din cele multe, când un preot nou denumit, pretindându-și prin curator, competența sa de la un credincios, i sa răspuns că „așa de flămînd e popa nost?“

Așa cuget că, un cerculariu cătră întregă diecesa, însoțit de o șchemă stolară corăspundătoare, pe basa căreia protopopii se ridice stolele în fie care sat la o formă, ér unde sînt destul de ridicate să le apróbe, ar fi o necesitate imperioasă, și eu cred că nu abuzez, când în numele tuturor fraților cari pórtă greutatea și zăduful zilei, atrag binevoitórea atențiune a Ordinariatului la sanarea acestui rēu.

Camil.

Dare de samă și mulțămită publică.

Subscrisul în numele bisericii parohiale gr. cat. din Petroșeni, aduc recunoscătoriunea mea mulțămită On. Frați preoți districtuali, cari și acum ca și altă dată au dat concursul lor întru ajutorarea sfintei noastre biserici de aici lipsită de isvóre de venit.

În luna Martie pentru împodobirea internă a bisericii am lansat un apel cătră On. Frați preoți districtuali, ca după putință să lucre în parohiile lor pentru dobîndirea de ajutoare; acest apel a și avut următorul îmbucurător succes:

1. Cămpului-Neag, colectant: Ștef. Berinde preot	9 c. 60 fl.
2. H.-Uricani, colectant: Nic. Zugrav preot	42 „ — „
3. Barbateni, colectant: M. Ianc jude com.	13 „ — „
4. Lupeni, colectant: Ioan Todoran preot	31 „ 40 „
5. Lupeni, colectant: G. Șandru invét.	27 „ 40 „
6. Vulcan, colectant: Ios. Matyasovszky notar	34 „ — „
7. Merisor, colectant: Isidor Saturn preot	14 „ — „
8. Petros, colectant: Ioan Bora preot	71 „ — „
9. Pomor, colectant: Lazar Chirian preot	7 „ — „
10. Valea-Lupului, colectant: Nic. Voin preot	18 „ — „
11. Rîubarbat, colectant: Draghici Alie preot	77 „ — „
12. Galat, colectant: Ioan Suciú preot	4 „ — „
13. Bar, colectant: Petru Voin preot	62 „ — „

Suma totală = 410 „ 40 „

Fie-le deci primită jertfa înaiutea Tro-nului dumnezeesc.

Petroșeni la 5 Novembre 1900.

Cu stimă:

Ștefan Radic
protopopul Jiului.

Convocator.

Societatea pentru înființarea unei școlii de fete române în Oradea-mare își va ține adunarea generală în Oradea-mare la 8 Decembre st. n. după amezî la 3 ore, în localul institutului „Bihoreana“ cu următoarea programă:

1. Președintele deschide adunarea.
 2. Se va alege un secretar pentru redactarea procesului verbal al adunării.
 3. Cassarul va face raport despre progresul Societății și în special despre starea fondului ei.
 4. Se va alege o comisiune de trei care să examineze raportul cassarului și să facă raport adunării.
 5. Se va alege o comisiune de trei la care se vor înscrie membrii noi și la care se vor plăti taxele de membrii, având comisiunea a raporta adunării.
 6. Propunerii eventuale.
 7. Alegerea președintelui, vicepreședintelui și a comitetului societății pe trei ani următori.
 8. Se va defige locul și timpul viitoare adunări generale.
 9. Președintele va închide adunarea.
- Invităm la acăsta adunare pe toți membrii Societății, pe cum și pe aceia cari doresc a fi atari.

Oradea-mare 7 Nov. 1900.

Teodor Kóváry
președinte.

N. Zigre
cassar și substitut
secretar.

NOUTAȚI.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Pii credincioși gr. cat. din Chiheriul-superior Sandu Cioloca cu soția sa Fira, în semn de omagiú și iubire creștinăcă cătră sfinta noastră biserică, din incidentul anului iubilar de 200 ani a sfintei uniri cu biserica Romei din prisosința lor au dăruit sfintei noastre biserici un rînd de vesminte preoțesci de atlas în flori, forte frumoșe *) în preț de 60 cor. Comunitatea noastră bisericăcă primese cu mulțămită vesmintele dăruite în numele Domnului. Decî pentru acăsta faptă adevărat creștinăcă, în numele curatoratului și întregii noastre comunități bisericăcă aduc piilor donatori și pe acăsta cale sincerele mele mulțămite, ca răsplătindu-le fapta creștinăcă însușit și scriindu-o aceea în cartea vieții de veci, firii vieții lor să-l lungăcă întru mulți ani fericiți. Petelea la 15 Novembre 1900. *Gregoriú Iia*, preot greco-catolic.

Din Archidieceșă. *Vasile Gruia*, adm. paroch. în Mirașlău a fost numit în aceeași calitate la Cisteul-unguresc.

Sciri personale. Escel. Sa I. P. S. Dn. Mitropolit a plecat Joi séra la Budapesta, spre a lua parte la ședințele din casa magnaților. — Dl. *Demetriú Onciul* a fost ales decan al facultății de litere din Bucuresci.

Advocați noi. Dr. *Valer Morariú*, și-a deschis cancelaria advocațională în Lipova, ér Dr. *Andreiú Ilie* în Tinca.

Sfintire de biserică. Am primit invitare la sfintirea bisericii greco-catolice din Gărbova-de-jos, ce se va sevriși Duminecă în 12/25 Novembre 1900 de cătră Escelentia Sa Prealuminatul și Preasfintitul Dn. Dr. Victor Mihályi de Apsa, Archiepiscopul și Mitropolitul gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. După S. Liturgie va fi masă comună, ér séra va fi producție declamatorică-teatrală. Se vor preda: „Dușmancele“ de G. Coșbuc, „Rusaliele“ de V. Alexandri și „Țiganiul“ monolog. După producție urmază dans.

Serată literară-musicală. Universitarii români din Cluș invită cu totă onórea la serata literară-musicală împreunată cu dans, ce se va aranja în 22 Nov. st. n. 1900 în sala hotelului „Central“. Venitul curat e destinat în favorul „Casinei române“ din loc. N. B. Marinimósele contribuiri să se adreseze Dinii M. Dobrean, cassar. „Malom utoza 5-dik szám.“

Inchiderea espositiei. Luat în 11 crt. séra la 10 s'a închis marea espositie universală din Paris. Un tun aședat în turnul Eiffel a vestit acest act, dând salve. 55 mil de persóne au visitat espositia.

Convocări. Adunarea generală a despărțemintului Sătmărean al Asociațiunii se va ține la 21 Nov. n. în Piskolt. — Fondul pentru înființarea unei școlii române de fete din Cluș își va ține adunarea generală în 24 Nov. în localitățile școlii gr. cat.

Omor ritual. Zilele acestea s'a sfirșit sensaționalul proces ținut în Pisek, din Galitia, în care era acusat un Jidov, că a omorît două fete creștine, spre a le lua sângele. După ascultarea martorilor, jurații au aflat vinovat pe un cutare Hilsner și în conăcintă l'au oséndit la mórte prin ștreang.

Grăul român. Direcția căilor ferate române a început clasificarea grăului din țeră după metoda americană. Datele sînt forte favorabile României. Greutatea grăului produs în 1890 a fost în termin mediu de 81'3 Klgr. cu doi Klgr. mai mult ca grăul american și unguresc. De asemenea bunătatea făinii întrece cu mult ori ce altă făină. Special grăul moldovenesc e bogat în amid și protein. Din tóte datele acestea rezultă, după chiar mărturisirea lui „Bud. Hirlap“ că grăul românesc nu e prețuit după cum merită, dovedit fiind, că din acesta să póte pregăti cea mai bună pâne.

*) Ornatele n'au fost procurate de la Atelierul din Blaz.

Pastorala

adresată Clerului și poporului Provinciei metropolitane cu ocazia Iubileului ducentenar al Sf. Uniri cu biserica Romei.

(Fine.)

Nobila și creștină inițiativă dată de Arhiepiscopul nostru n'a întârziat a deștepta râvna beneficenței publice și întru inimile credincioșilor lor, dintre cari mulți s'au înduplecat a spori cu avutul lor numărul fundațiilor diecesane. Ceia ce cunoștea greutățile materiale ale poporului nostru, și mai virtos ceea ce chiar și în timpul nostru își datorează pozițiile în clasele inteligente, în parte mare ajutoarelor primite din aceste fundații, într'un glas cu mulțimea tinerilor necontenti sușițuți și sprijiniți pe la școle, din aceleași nesecate izvoare, simțem siguri că prin sentimentele pietății recunoscătoare la rîndul lor știu spune binefacerile S. Uniri!

Pe cum așa dar în alte părți, ast fel și la noi putem constata, că Biserica cea adevărată, de și după firea sa țințese de a dreptul la mântuirea sufletelor și la fericirea de veci din ceri, ea totuși aduce și pe terenul lucrurilor temporale folose atât de multe și atât de mari, cât mai multe și mai mari n'ar putea aduce nici atunci, când în prima linie și mai cu samă ar fi instituită spre paza fericirii pămîntesci.¹⁾

Drept aceea, o, Preaiubiților Nostri Frați și Fii, din toate cele ce le-am înșirat până acilea, dat v' este, și credem cu prisosință, a cuprinde în ori ce privință marea însemnătate a Sfintei Uniri, încheiată de ai noștri Părinți; și nouă privilegiu vi-se oferă tot o dată spre a simți întru inimile voștre o curată și cea mai alasă mângâiere, că printr'insa voi sînteți membri și fii din fiii adevăratei Biserici a lui Isus Christos; și prin urmare dreptul îl aveți de a v' mândri înaintea ori și cui, că pe cum după al vostru sânge și nume, ast fel și după a voastră credință, cu adevărat frați sînteți ai acelor Romani, despre cari Sfintul Pavel așiderea cu mângâiere scria: *Credința voastră se vestese în totă lumea* ²⁾!

Dar pentru că mândria voastră să fie bine plăcută înaintea lui Dumnezeu și cu folos mântuirii de veci a sufletelor voștre, nu înrelăsați a v' sili din toate puterile, spriginite de darul cel ceresc, carele nici o dată nu lipsese celui ce face totul cât în putința sa este, — ca credința voastră să fie o credință viuă, ce se vedese prin strălucirea faptelor celor bune, o credință tare și pururea neînvingă de ispitirile, de ademenirile sau de foloșele vremelnice ale lumii înșelătoare. Apoi, fiind că împlinirea legii este dragostea³⁾, stăruiți asemenea fără de încetare, ca întru inimile voștre din ce în ce mai tare să ardă focul dragostei lui Dumnezeu, nedespărțită de dragostea deapropelui. Și stăruiți în chipul acesta, ca ceea ce știți de la S-tul Grigorie Marele, că inima noastră este al Domnului altar, în care se poruncește să ardă foc neîncetat, și că ast fel de lipsă este ca din aceeași inimă neîntrerupt să se înalte către Domnul flacăra dragostei⁴⁾. Ardând această flacăra sfântă întru voi, luminați vor fi pașii voștri, și veți putea umbla în căile Domnului scutiți de întunerecul păcatului, ér în piepturile voștre vor crește și se vor desvolta virtuțile cele mai frumoșe; pentru că dra-

gostea acesta, după S-tul Pavel, îndelung rabdă, se milostivesce, nu pismuesce, nu se sumeșce, nu se trufesce, nu se pörtă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se întărită nu gâdușce răul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr; toate le suferă. toate le crede, toate le speră, toate le rabdă¹⁾. Cunnă tuturor acestor virtuți alese apoi, de vreme ce pe pămînt va forma neîntrecuta podobă a vieții voștre creștinesci, în ceri asigurată v' va face bucuria și fericirea vecinicei Împărății a Aceluia ce pe noi atât ne-a iubit, în cât s'a dat pe sine singur preț de răscumpărare pentru toți²⁾.

Ér când ast fel v' îndemnăm spre deprinderea tuturor virtuților creștinesci, spre statornică, neclătinată și adevărat sinceră alipire către Sfinta Unire, ca și spre apărarea cu scumpătate și sprijinirea cu tărie a instituțiilor ei: în Domnul cu stăruință v' chemăm și rugându-v' pe voi v' rugăm, să uniți glasurile voștre recunoscătoare la glasul Arhiepiscopului voștri, pentru ca acum la împlinirea a două sute ani de la încheierea mărețului act al Sfintei Uniri, noi toți, într'o adevărată unire, să reînnoim mărturisirea credinței Părinților noștri, să promitem la rîndul nostru neclătinată alipire către Scaunul Apostolic al Sfintului Petru și fișcă ascultare Următorului său și Vicariului D. N. Isus Christos pe pămînt Preafericitului și Preasfântului nostru Părinte Papa de la Roma. După aceea, manifestare érăși solemnă să dăm nefermuritului nostru devotament, fidelității și supunerii noastre omagiale, moștenire așiderea de la ai noștri Părinți, față de Augusta Casă Domnitore de Habsburg - Lotaringia, față de Înaltul Tron, față de Cea ce cu atâta mărire îl stăpânesce acum, Majestatea Sa Preagloriosul nostru Împărat și Rege Apostolic Francisc Iosif I, prin a căror mijlocire s'a încheiat Sfinta Unire și fără de întrerumpere s'a spriginit și ajutorat întru dezvoltarea sa până la noi. Apoi, cu viuă pietate binecuvîntând memoria Părinților noștri, mulțămită terbinte să aducem Tatălui ceresc, căci de atâta bunătate pe ei și pe noi a ne încredințat cu milostivire s'a îndurat. Și ast fel, la culmea însuflețirii noastre libere să lăsăm ale noastre inimi întru a repeți după Părinții Sinodului ecumenic de la Florența pentru făcuta Unire: *Veselăscă-se ceriurile și bucură-se pămîntul, căci s'a dărimat de la mijloc părilele despărțitor dintre Biserica apusenă și cea răsăritenă, și pacea și unirea s'a reîntors și de nou s'a ivit în piatra unghiulară Christos, carele din amândouă una a făcut, împreunând amândoi pările cu puternica legătură a dragostei și a păcii, și închegând și susținând legătura vecinicei unități, și după norul îndelungatei întristări, și după înflorătore și neplăcuta negură a neînțelegerii de atâta timp, peste toți a strălucit sîninel sôre al doritei Uniri. — Ție se cuvine lauda, ție mărirea și închinăciunea Christose izvorul îndurării, ție celuia ce atâtea bunătăți ai întins Miresei tale, Catolicescei Biserici, și minunile milostivirii tale arătate ni-le-ai făcut nouă celor de acum, ca toți să vestescă minunile tale* ³⁾!

O, da! Preaiubiților Nostri Frați și Fii, din ale noastre vesele piepturi cu atât mai tare trebuie să izbucnescă aceste sentimente de laudă, de preamărire, de fișcă recunoștință, cu cât nouă celor de acum darul ni-s'a dat de a s'erbători nu numai încheierea acestei Uniri sfinte, ci și tăria și vigoarea asistenței sale după o viață de două sute ani, și putință ni-s'a întins nu numai de a admira frumșeta unui sôre în podoba răsăritului său pe orizontul de atâtea veacuri întunecat cu negurile durerosei desbinări, ci

chiar de a-l vedea strălucind de sus și v'rsând cu nesecată prisosință binefacerile razelor sale peste un întreg popor, peste credinciosul popor al Provinciei noastre metropolitane greco-catolice române de Alba-Iulia și Făgăraș.

Ér pentru ca manifestarea acestor scumpe sentimente ce ne încăldesc inimile să se întimple după totă vrednicia și potrivit cu însemnătatea momentului, pe de o parte v' facem cunoscut, că Noi, ai voștri Arhiepiscopul după timp, în ziua iubilară de 5/18 Septembrie, anul curgător, întruniți în Blaș la Sfinta Mitropolie la al III-a Conciliu provincial, la Altarul sfint mulțămită aducând Tatălui Ceresc, binecuvîntările dumnezeescului său dar peste voi toți cu fișcă umilință vom implora. Ér pe de o altă parte dispunem tuturor purtătorilor oficiilor parochiale de pe teritoriul Provinciei noastre metropolitane:

1. Sâmbătă în 16/29 Septembrie a. c. în toate bisericile parochiale și filiale după însurat se vor trage clopotele timp de o jumătate de ôră.

2. Duminică în 17/30 Septembrie (în bisericile filiale în Duminica următoare) se va ține S. Liturgie comemorativă, în cursul căreia după Evangelie se va citi și explica Epistola Noastră Pastorală prezentă; după aceea la eșirea cu Darurile se vor pomeni în Domnul adormiții Mitropoliei Teofil și Atanasie; și în fine după rugăciunea Amvonului se va cânta Doxologia cea mare. Întru cât cetirea și explicarea Epistolei Pastorale nu s'ar puté face atunci pe întregul ei, — acesta se va continua până la sfârșit în Duminicile următoare.

3. La s. Liturgie comemorativă se vor invita și auctoritățile locale, ér poporul credincios se va vesti de mai înainte ținerea aceleia.

Alergați așa dar cu toți, o, Preaiubiților Nostri credincioși, cu deosebire în aceea zi mare împregiurul altariului dumnezeesc, unde Părinții noștri pururea și-au găsit adăpost, mângâiere și mântuire printre greutățile vieții trecătoare, și acolo, unind rugăciunile voștre la glasurile sacre ale Preoților voștri, și terbinte mulțămită Domnului aducând, cereți întru sinceritatea inimelor voștre, ca bogăția darului său ceresc să sprigină și în a treia sută de la S. Unire, și în cele alalte fără de număr ce vor urma, Biserica noastră, pentru ca ea să-și potă împlini tot de una în liniște și în pace înalta sa misiune de a lucra mântuirea sufletelor și de a v'rsa cu prisosință binefacerile culturii creștinesce peste voi și peste ai voștri urmași din neam în neam.

Darul Domnului nostru Isus Christos să fie cu voi cu toți.

Unirea credinței și împărțirea Spiritului Sfint cerend, pe noi înșine, și unul pe altul și totă viața noastră lui Christos Dumnezeu să o dăm! Amin.

Dat în Blaș la Sfinta Mitropolie în 5/18 Septembrie 1900.

Victor Mihályi m. p.

Archiepiscop și Mitropolit de Alba-Iulia și Făgăraș.

Michail Pavel m. p.

Episcopul Oradei-Mari.

Ioan Szabó m. p.

Episcopul Gherlei.

Demetriu Radu m. p.

Episcopul Lugojului.

¹⁾ Leo III. Encicl. *Immortale Dei*.

²⁾ Rom. 1. 8.

³⁾ Rom. 13. 10.

⁴⁾ Libr. 25 Moral. c. 7.

¹⁾ I. Cor. 13. 4.

²⁾ I. Tim. 2. 6.

³⁾ Decret. Union.

Bibliografie.

A apărut:

„Noua Revistă Română“, Nr. 21. cu următorul sumar: C. R.-Motru, Amânarea ori cărei soluțiuni în cestiunea israelită. — Sextil Pușcariu, Arta aplicată. — Crăsescu Basarabeanu, Săptămâna patimilor (nuvelă). — Kean, Jean Lecomte de Nouy. — Em. Grigorovitz, Românismele în dialectul german al Sașilor din Transilvania. — N. Iorga, Două hotărâri domnești tipărite din secolul al XVIII-lea. Mișcarea literară și științifică: Haralamb G. Lecca, Suprema Forță (piesă în patru acte). — Nicolae Sulică, Antropomorfisme și antiantropomorfisme în limba română. — Const. Gh. Damaschin, Visuri spulberate (versuri). — Notițe bibliografice. Suplimentul I.: Revista revistelor. — O propunere de anchetă. — Viitorul congres al petroliștilor în România. Suplimentul II.: O Duminecă la țară (nuvelă) de Victor Bogdănescu. — Căsnicie (poesie) de Du Midi. — Singurătate (poesie) de Zoe. — Oenașii (nuvelă) de M. Rusu.

Datinile Romanilor de la înmormintări în raport cu ale noastre de Gavril Pop canonic, Blaș 1900. Cărticica această de 23 pag. e un mic studiu comparativ asupra datinilor la înmormintări. Costă 20 fil. și se recomandă mai ales studenților din clasele superioare. O parte din venitul curat, dl autor l'a destinat despărț. Blaș al Asociațiunii.

Posta redacțiunii.

Idealist în B. Idealismul e vecin cu desparerea. Nu stăm așa de rău. Până acum cam 1000 cor. după acoperirea speselor pe lângă aceea, că mai sînt esemplare, cari se vor vinde pe rînd. E adevărat, că în privința aceasta avem lipsă de »școlire«, dară materialul, care să se »școlăsească«, e destul de bun, și așa nu avem, să desperăm. Scusă, că de astă dată nu putem folosi manuscrisul trimis.

Enea. Se va promova d'or în numărul viitor. Salutări cordiale!

Victor. Calendarul Unirii nu va pute apăra nici anul acesta. Datoriile sînt așa de mari, căi nu putem să le mai înmulțim. Dacă regretați Dvostre, noi de sigur.

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

Inserate.

Au apărut și se pot comanda de la Tipografia „Aurora“ din Gherla—Szamos-ujvár:

Almanachul Preotului Român pe anul 1901.

Prețul unui esemplar 60 fil., spedit prin postă franco 70 fil., — 6 esemplare comandate de odată costă spedate franco numai 3 cor. 20 fil.

Calendarul „Aurorei“ pe anul 1901.

Prețul unui esemplar 50 fil., spedit prin postă franco 60 fil., — 6 esemplare comandate de odată costă spedate franco 2 cor. 70 fil.

(32) 1—3

Indispensabil și neîntrecut, de un efect sigur.

Marfă universală, export în toate țările.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, S. W.

Cea mai bună medicină de casă, cea mai căutată, sigură și până acum necunoscută este

Balsamul Apotecarului A. Thierry,

Căutat în totă lumea pentru efectul sigur Contra tuturor bolilor interne, de piept, plămâni, stomac și ficat. Folosit ca mijloc estern. este cel mai renumit

remediū de tămăduire a ranelor.

Veritabil numai cu marca de apărare verde, autentică registrată în toate statele și provădită cu capsula de metal, ce poartă inscripția: **Allein echt.** — Producție anuală 6 milioane borceane. — 12 borceane mici s'au 6 mari duble. spedate franco 4 corone. — Un borcean de probă cu instrucțiune și cu sumarul tuturor depozitelor din lume 1 coronă 40 fileri. — Se expedeză numai pe lângă trimiterea anticipativă a prețului.

UNSOREA-CENTIFOLIE A LUI A. THIERRY

(numită făcătoare de minuni), de o putere și efect miraculos. Face ori ce operație superflua. Cu această unsore s-a vindecat un os-scarabeu, ivit înainte de aceea cu 14 ani și declarat incurabil, bola de oșe și în timpul din urmă un nobr gangrenos, greu și vechi de 22 ani, numit rac. Are un efect antiseptic; repede la alinarea durerilor; răcorește și vindecă ori ce fel de rane și arsuri. Înmoie și curăță toate ranele provădute prin impunșeturi. O dosă spedată franco costă 1 coronă 80 fileri după primirea prețului. La comande mai mari scădămînt.

Producție anuală 100.000 doze.

Pot pune la dispozițiune un archiv întreg de atestate originale din totă lumea. Imitațiile s'au pot încunjura urmărind cu atențiune fie care borcean. Ce poartă inscripția: **Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry.** Cel care n'au avut la îndemână, să se ferescă de falsificări sau fabricate străine, și se comă direct, adresându-se la:

Apotheker

A. Thierry's Fabrik in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

(Lieferant des österr. k. k. Staatsbeamten-Verbandes.)

(Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.)

(33) 1—25

Veritabila pomadă engleză pentru conservarea pielii și săpunul „Borax“ al Drului Iosif Kriegl,

Before.

(înainte)

After.

(după)

libere de ori ce materii oprite-sau stricacioase, ofer cel mai renumit mijloc de curățire a pielii. O doză de pomadă și un săpun »Borax«, să spedeză pentru 3 corone 30 fileri, după înaintarea prețului.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, S. W.

Asemnațiunile postale să se adreseze la

Apotheker

A. Thierry's Balsam-Fabrik

in Pregrada bei Rohitsch.

Cumpărătorilor en gros li se ofere scădămînt convenabil.

Veritabila pomadă engleză „Tanno-chichinin“ a Drului Iosif Kriegl,

Before.

(înainte)

After.

(după)

împiedecă căderea și încăruntăala timpurie a părului și a barbei, și ajută creșterea lor. O doză costă, anticipând prețul, 3 corone.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, S. W.

Asemnațiunile postale să se adreseze la:

Apotheker

A. Thierry's Balsam-Fabrik

in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Cumpărătorilor en gros li se ofere scădămînt convenabil.